

**Чорнобай Юлія Валентинівна**  
*Київський університет імені Бориса Грінченка*

### **КОМУНІКАТИВНІ ОСОБЛИВОСТІ МІНІТЕКСТУ**

В особливостях малоформатних текстів розглядаються різні підходи до таких феноменів, як текст, медіатекст, малоформатний текст, мінітекст, дискурс. Текст є складною, організованою, змістовною, структурною, функціональною та інтенціональною єдністю. Для його всебічного аналізу необхідно враховувати як особливості самих комунікантів (одиничний і колективний суб'єкти), так і певні дискурсивні умови. При подібному аналізі ключове значення мають соціокультурні, комунікативно-прагматичні та інші параметри. Дискурс характеризує комунікативний процес, що призводить до утворення певної формальної та змістовної структури – тексту. Текст на відміну від дискурсу створює особливу матеріальну протяжність, послідовність пов'язаних між собою пропозицій і надфразових єдностей, що утворюють семіотичний простір. Типологія текстів дозволяє простежити діалектику універсального і специфічного, загального і приватного на матеріалі текстів як результатів комунікації, як мовленнєвого твору, створеного для певних цілей.

В сучасних умовах особливого поширення в різних комунікативних сферах отримують так звані мінітексти (малоформатні тексти). Їхніми основними відмінними рисами є висока ступінь затребуваності серед комунікантів, висока інформативна щільність, висока ступінь орієнтації на адресата, а також високий ступінь адаптивності до принципово нових сфер комунікації. На думку багатьох дослідників, сучасні медіатексти покликані впливати на людину, спонукати її до відповідних дій, створювати громадську думку. Інформація про актуальні події, які представлені в ЗМІ, безумовно, здатна вплинути на адресата і створити суспільний резонанс.

За рахунок поєднання вербальних і невербальних засобів мінітексту, які в різній мірі можуть апелювати до універсальних цінностей і викликати емоційний відгук у аудиторії, досягаються наступні цілі: зміцнення громадської думки по необхідній тематиці; формування у аудиторії ставлення до даної тематики.

Сьогодні в ЗМІ велика частина новин стосується подій політичного, економічного і соціального характеру. Гострі теми завжди актуальні, мають сильний резонанс в суспільстві. Мінітекст є самостійним типом тексту, оскільки наділяється основними критеріями для виділення типів текстів (змістовим, функціональним, контекстним і структурним).

Основними компонентами дискурсу мінітексту вважаються: текст, екстралінгвістичний компонент, контекст, соціокультурний фон, пресупозиція. Під текстом розуміється та частина назви, яка виражена вербальними засобами. Екстралінгвістичні компоненти включають картинки, малюнки, фотографії, схеми тощо. Текст і екстралінгвістичні компоненти являють собою зовнішню, поверхневу частину, яка в результаті взаємодії з іншими фрагментами становить основу мінітексту. Для виконання прагматичного завдання в мінітекстах важливу роль відіграє цілий комплекс різноманітних мовних стратегій, включаючи експліцитно та імпліцитно виражену інформацію, тобто всі засоби, які допомагають найбільш переконливо донести до реципієнта необхідну інформацію. Під контекстом розуміється середовище, в якому існує мінітекст в певний період часу. Соціокультурний фон являє собою самий об'ємний компонент дискурсу мінітексту. Тематична складова мінітекстів є частиною сучасного комунікативного і культурного простору, що породжує і вбирає в себе культурні асоціації, характерні для свідомості народу в конкретний відрізок часу, реалізуючи його соціальні установки і національно-культурні стереотипи. Під пресупозицією розуміється імпліцитна інформація, яку автор вважає відомою іншим учасникам комунікації, або яку він хоче подати як відому. Всі складові дискурсу можна виявити в англійських мінітекстах, що свідчить про можливість співвіднесення розглянутих номінативних комплексів в позначеному дискурсивному просторі.

Поетична функція мінітекста орієнтована на передачу адресатам емоцій автора, з одного боку, а з іншого – на збудження емоцій реципієнта. На прикладі англійських мінітекстів функція

реалізується шляхом широкого використання прикметників, іменників і дієслівних форм позитивної конотації: *Effective reading; Strategies for success; Enjoying English*.

Поетична функція орієнтована на першорядну увагу до форми повідомлення, до того, наскільки образно виражена думка: *All Stars; Snap!; Yes! & Yes Please!*

Апеллятивна функція – це функція впливу на адресата, яка реалізується за допомогою коротких фраз мінітексту, як правило, з дієслова у формі наказового способу: *Let's Talk!; Boost Your Vocabulary!*

Комунікативна функція орієнтована на передачу інформації, яка впливає на перетворення об'єктивно існуючої у свідомості адресата картини світу. Для посилення виразності крім експліцитної інформації, вираженої у вербальній і невербальній формі, мінітексти містять імпліцитну інформацію, виражену в підтексті, в алюзіях або в іншій опосередкованій формі: *True to Life. English for Adult Learners; Focus on Grammar. A Basic Course for Reference and Practice*.

Метамовна функція орієнтована на додаткове пояснення смислового змісту назви: *BEC Preliminary Practice Tests. Four Tests for the Cambridge Business English Certificate; Fast Track to FCE. First Certificate in English*.

Фатична функція пов'язана зі встановленням контакту між комунікантами, і тому вербальні засоби використовуються в поєднанні з невербальними, оскільки останні також сприяють певному впливу на адресата. Таким чином, англійські мінітексти являють собою систему заходів цілеспрямованого впливу на споживача.

**Медяник Катерина Сергіївна**

*Харківський Національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського*

**РОБОТА В. АНТОНОВА НАД РОЛЛЮ ЖУРДЕНА У ВИСТАВІ  
ХАРКІВСЬКОГО ТЮГУ «МІЩАНИН-ШЛЯХТИЧ»  
(ПОСТАНОВКА О.Г. БЕЛЯЦЬКОГО)**

Володимир Іванович Антонов (07.05.1937-06.07.2017) – один з найвизначніших та найталановитіших акторів, член Національної Спілки театральних діячів України. Він залишив по собі цікаву і різноманітну творчу спадщину. У 1960 році закінчив акторський факультет Харківського театального інституту (зараз Харківський національний університет мистецтв ім. І.П. Котляревського), майстерня О.І. Сердюка. Майже 40 років він працював у Харківському театрі юного глядача (нині Харківський театр для дітей та юнацтва), зігравши понад 100 ролей. Одночасно з акторською діяльністю відзначився і як режисер. В. Антонов працював не тільки у театрі, а й у кіно, де ним було зіграно 33 ролі. Окрім того, викладав в Харківському ліцеї мистецтв №133, а з 1989 до 2007 – у Харківському національному університеті мистецтв ім. І.П. Котляревського. Також він брав участь у численних радіо - та телепередачах.

У даному дослідженні йтиметься про роботу В. Антонова над роллю Журдена у п'єсі Мольєра «Міщанин-шляхтич». Це була остання постановка О.Г. Беляцького у Харківському ТЮГу – саме нею режисер прощався з улюбленою трупю. В. Антонов був вкрай здивований, коли дізнався, що саме йому віддали головну роль – на цей час йому вже давно не траплялося створювати такі великі й складні образи. У своїй книзі «Край сцени – рампа» актор згадував, що повністю віддався цій ролі, відчуваючи висоту та легкість мольєрівського героя. Втім, говорячи про «легкість», мав на увазі зовсім не легковажність чи поверховість. Адже завжди наголошував, що легкість дається у театрі найважчою працею, про яку глядач не має здогадуватися.

Власне, це було характерно для творчого почерку актора – робити кожен свою роль оригінальною, неповторною, але переконливою та цікавою. В. Антонов завжди знаходив у відомих ролях щось своє і навіть інколи зовсім змінював свого героя. Так було і з Журденом. Найчастіше цю роль бачили через усім відому призму – міщанин намагається просунути у вищий шар суспільства і робить задля цього усе можливе. Але В. Антонов бачив набагато глибше, він вирішив ставити перед героєм зовсім іншу надзадачу. Він грав любов – любов сліпу, безумну, коли людина готова на все, аби тільки її помітили та відповіли взаємністю. Так,